

Preken

Van de Protestantse Gemeente Enschede
Verrijzeniskerk - de Schalm

Rechters 9, 7 – 15 en Johannes 1, 19 – 28
Ds. R. Vissinga

tweede advent Verrijzeniskerk

04-12-2011

Lieve gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Aanstaande vrijdag komen in Brussel de Europese regeringsleiders bijeen. Voor de zoveelste keer. Om zich opnieuw te buigen over de zogenaamde eurocrisis. Die houdt niet alleen Europa, maar onderhand een groot deel van de wereld in haar greep.

Waarom duurt het allemaal zo lang? Is er dan niemand bij machte om met krachtige hand en vooral met een inspirerende visie de weg te wijzen uit dit moeras?

Gisteren las ik in Trouw dat Sarkozy aan het opschuiven is in de richting van Merkel en dat Merkel op haar beurt wat dichterbij Sarkozy toekruipt. Maar het duurt allemaal zo lang. En ondertussen verdampen pensioengelden en treffen bezuinigingen de zwaksten in de samenleving.

Het lijkt wel op het refrein in het boek Rechters. Daar lezen we voortdurend: er was geen rechter in het land en ieder deed wat goed was in zijn ogen. Dat betekende: ieder voor zich en God voor ons allen. En die God, dat was niet alleen de God die hen uit Egypte had bevrijd, maar dat waren ook de kanaänitische goden, afgoden dus.

Dat telkens terugkerende refrein is de opmaat voor onderdrukking door vreemde overheersers, hulpgeschreeuw van het volk naar God toe, God die zich laat vermurwen en een rechter stuurt die het land bevrijdt.

Het thema van deze adventsweken is: op zoek naar de koning. Wij overdenken dat thema tegen de achtergrond van de verhalen uit het boek Rechters.

Zojuist hoorden we de fabel van Jotam. De fabel van de bomen die een koning zoeken.

De vertelling ligt ingebed in het grotere verhaal van Abimelech die tot koning wordt uitgeroepen.

Hij is geen rechter en wandelt niet met God. Waarschijnlijk is het verhaal doorverteld en opgeschreven en opgenomen in de bijbel om te laten zien hoe een heerser níet hoort te zijn.

Ook dat is goed om te weten als je op zoek bent naar een koning.

Abimelech is een absoluut heerser. Hij wil, koste wat het kost, heersen. Hij doet denken aan de vorige president van Ivoorkost, Bagbo, die deze week ingesloten is in Den Haag en zich voor het Internationaal Strafhof moet verantwoorden.

Om zijn doel te bereiken vermoordt Abimelech al zijn 70 broers. Alleen Jotam, de jongste, weet te ontkomen. Het is een mooi verhaal, dat laat zien hoe de jongste het opneemt tegen de oudste. Hoe die ene kwetsbare ingaat tegen het brute geweld.

Jotam vertelt met stemverheffing een verhaal aan de inwoners van Sichem, die zojuist zijn broer als koning hebben gekozen. Hij spiegelt ze een fabel voor van bomen die een koning zoeken. Hij vertelt dat de bomen er op uit trekken. Dat kan in fabels. Ze maken zich los van hun basis en hun bron en gaan op zoek naar een koning. Ze vragen de vijgenboom, de olijfboom en de wijnstok. Zij dragen waardevolle vruchten die symbool staan voor leven en vruchtbaarheid. Hun vruchten worden geofferd aan de Allerhoogste. Maar juist de bomen die iets waardevols te bieden hebben, bedanken voor de eer. Zij voelen er niets voor om 'te wuiven boven andere bomen' maar kiezen ervoor te doen waar ze goed in zijn: vruchten voortbrengen waar ze mensen en goden mee verblijden.

Tenslotte vragen de bomen aan de doornstruik, of hij koning wil zijn. Deze struik, die veel nietiger is en niets voortbrengt, wil wel koning worden. Hij nodigt de bomen uit om in zijn schaduw te komen zitten.

Hoe gastvrij deze uitnodiging ook klinkt, het is misleiding. Want door de doorns is het niet goed toeven bij deze koning en deze struik biedt geen schaduw. En juist die schaduw is zo belangrijk. Schaduw staat voor veiligheid en bescherming. Ze is zelfs een eigenschap van God. Psalm 91 zingt over de beschermende schaduw van God, de Allerhoogste op wie je kunt vertrouwen, bij wie je veilig kunt weten.

Zo moet een koning ook te vertrouwen zijn, moet ook voor veiligheid zorgen.

Maar de bomen kiezen juist een struik uit, een plant, kleiner dan zij zelf zijn, zonder goede vruchten, zonder schaduw. Als je zo'n koning dan hoort zeggen: Kom in mijn schaduw, daar is het goed toeven, dan weet je als hoorder van de fabel direct: dit is een koning die zijn onderdanen misleidt; hij biedt enkel lege beloften.

De doornstruik stelt voorwaarden. Het verzoek om hem tot koning te maken moet wel echt gemeend zijn, want anders ...en dan volgt het dreigement dat de doornstruik in staat is om een vuur te doen uitgaan dat enorme schade aan kan richten. Een vuur dat alles zal verteren, zelfs de dikste ceders van de Libanon.

De ceder is de meest voorkomende boomsoort in de bijbel; hij staat symbool voor macht, waardigheid en glorie. Hij wordt geprezen om zijn schoonheid en vruchtbaarheid. Op verschillende plaatsen in de bijbel wordt God met deze boom vergeleken.

Als nu deze snel ontvlambare doornstruik aangeeft dat hij in zijn toorn juist deze sterke, prachtige boom wil en kan vernietigen, dan weet je dat deze koning een verkeerde keuze is.

Hij zal verwoesting, onveiligheid en onvrede brengen. Zijn heerschappij zal geen vruchten voortbrengen, integendeel, zijn doorns zorgen voor diepe wonden.

Hoe anders is dat met de koning die Psalm 72 bezingt. Daarin gaat het over een koning die gezegend is omdat hij omziet naar armen en verdrukten. Een rechtvaardig heerser en bevrijder, een koning door God gekozen.

Wij zijn op zoek naar zo'n koning. Europa en de wereld zijn op zoek naar waarachtig leiderschap.

De kerk gelooft dat met de geboorte van het kind in Bethlehem de ware koning naar Gods hart is verschenen. Hij laat zien en horen hoe een ware koning regeert: met de zachte krachten van liefde en rechtvaardigheid, van respect en trouw. Daarmee heeft hij de orde van de oude wereld uit haar voegen gelicht en midden daarin tekenen van zijn koningschap opgericht.

Aan hem klampen wij ons vast, nu en al onze dagen, in leven en in sterven, in tijd en eeuwigheid.

Amen